

สถานภาพงานวิจัย เรื่อง กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย:

บทบทวนประเด็นและคุณลักษณะงานวิจัย

The Status of Research on Thailand's Student Loan Fund:

A Review of Issues and Methodology

อริชัย อรรคอุดม

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ห่อภิมาณ คือ การนำงานวิจัยที่อยู่ในขอบเขตที่ศึกษามาเป็นหน่วยตัวอย่างของการวิเคราะห์ และการใช้วิธีการทางสถิติมาหาข้อสรุปจากงานวิจัย โดยประเด็นของงานวิจัยทุติยภูมิที่ศึกษาครั้งนี้คือ เรื่องกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งได้เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2539 นับตั้งแต่ก่อตั้งก็มีการศึกษาในเชิงวิชาการอย่างต่อเนื่อง งานศึกษาชิ้นนี้จึงทำการรวบรวมงานวิจัยทั้งหมดที่ศึกษาตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2553 จำนวนทั้งสิ้น 64 เรื่อง มาทำการวิเคราะห์ใน 2 ประเด็น คือ (1) เพื่อศึกษาประเด็นในการวิจัยเรื่องกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย และ (2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยเรื่องกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า ประเด็นในการศึกษาเน้นความสำคัญไปที่การบริหารจัดการ พฤติกรรมการใช้เงินของนักศึกษา รวมถึงการปรับปรุงพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ ในด้านระเบียบวิธีวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้การศึกษาในเชิงปริมาณและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงเบื้องต้น

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ห่อภิมาณ, กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, การศึกษาในประเทศไทย, วิธีวิทยาวิจัยการศึกษา

Abstract

The study was the meta-analysis research, taking related literature as the unit of analysis. The issue analyzed for this secondary research was Thailand's Student Loan Fund (SLF) that was established in 1996 and has generated a lot of academic studies since then. This research, therefore, aims to gather 64 studies conducted between 1997 and 2010, and investigate research issues and research design of those studies. The study revealed that the issues inherent in almost all studies were SLF management and administration, and student's spending behavior and adjustment. In terms of research methodology, the quantitative methods are prevalent, whereby the data were analyzed using basic statistics.

Keywords: Meta-Analysis, Student Loans Fund, Education in Thailand, Educational Research
Methodology

1. บทนำ

การศึกษาของเยาวชนเป็นรากฐานที่มีความสำคัญ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในข้อนี้จึงจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (Praphamontripong, 2010) เมื่อกองทุนฯ ถูกจัดตั้งขึ้นและเริ่มให้บริการแก่ประชาชน ในปี พ.ศ. 2539 ก็ได้สร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก มีการอนุมัติเงินงบประมาณประจำปีมากกว่า 2 หมื่นล้านบาทแก่ผู้กู้จำนวน 650,000 คน (Ziderman, 1999) เพื่อให้เงินกู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษา ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย สำหรับศึกษาต่อตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา) จนถึงระดับปริญญาตรีในประเทศ รวมทั้งการศึกษานอกระบบ ต่อเนื่องจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรและประเภทที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดโดยนักเรียน นักศึกษาจะต้องชำระคืนพร้อมดอกเบี้ยอัตราต่ำเมื่อจบการศึกษาแล้ว

ภายหลังจากก่อตั้งและให้บริการแก่ประชาชนแล้วต่อมาในปี พ.ศ. 2541 สามปีหลังการก่อตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา Ziderman (1999) ศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัย Bar Ilan University อิสราเอลได้รับมอบหมายจาก UNESCO ให้เข้ามาทำการศึกษาร่วมกับนักวิจัยชาวไทย ผลการวิจัยในครั้งนั้นพบว่า กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษายังคงมีปัญหามากประการ ตั้งแต่โครงสร้างการบริหารงานที่ไม่ได้ถูกออกแบบให้ตอบสนองต่อการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือ การได้เงินกลับคืนมาอย่างดีพอ ประเด็นเรื่องเงินกู้ถูกมองเป็นเรื่องเล็กกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดสรรเงินจากบนลงล่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับประเด็นทางสังคม ขาดการวิเคราะห์และพยากรณ์ทางการเงิน จึงทำให้การคาดการณ์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งการงบประมาณในอนาคตเป็นไปในทางบวก แต่สิ่งที่เป็นจุดอ่อนที่สุดจากการศึกษาของการวางแผนในเรื่องของการได้รับเงินคืนจากผู้กู้

ในปี พ.ศ. 2546 Ziderman (2003) กลับมาศึกษาในเรื่องของการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทยอีกครั้ง โดยประเด็นสำคัญที่ทำการศึกษาค้นคว้าถึงความยั่งยืนของกองทุนฯ ประเด็นในการศึกษามุ่งไปในหลายประเด็น เช่น การคืนทุน (Cost Recovery) การเอื้อต่อการขยายตัวของการศึกษาที่สูงขึ้น (Facilitating Higher Education Expansion) การลดภาระทางการเงินของนักเรียน (Easing Student Financial Burdens) และการเข้าถึงของผู้ที่มีรายได้น้อย (Increasing access for the Poor) เป็นต้น การศึกษายังแสดงให้เห็นว่าการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทยมีลักษณะเฉพาะอยู่ 4 ประการด้วยกัน ประการแรก คือ การให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของไทยนั้นจะเน้นกับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงระดับปริญญาตรีในประเทศ แต่ความครอบคลุมที่ให้ความช่วยเหลือกลับไม่ครอบคลุมทำให้ผู้ที่มีฐานะยากจนอยู่ในความเสี่ยง เนื่องจากผลกระทบที่เกิดจากโอกาสของการศึกษานั้นมากกว่าการได้ทำงาน ประการที่สอง เจ็อนไขในการชำระคืนนั้นมึระยะเวลาที่ยาวนานมากถึง 15 ปีและยังมีระยะเวลาการผ่อนผัน 2 ปีที่มีอัตราการชำระคืนคงที่ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศในเขตเอเชียแปซิฟิก ซึ่งแนวคิดนี้น่าจะมีผลมาจากการมุ่งเน้นเป้าหมายทางด้านความช่วยเหลือสังคมมากกว่าเป้าหมายทางด้านการเงิน ประการที่สาม เป็นผลสืบเนื่องมาจากการวางแผนที่ไม่มีความรอบคอบจึงทำให้เกิดผลกระทบเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การดำเนินงานจึงต้องมีการเฝ้าระวังตลอดเวลาที่ส่งผลให้บางครั้งการทำงานเกิดความล่าช้าเพราะต้องตรวจสอบหลายครั้ง และประการสุดท้าย ด้วยความต้องการให้เกิดกองทุนให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาอย่างรวดเร็ว จึงมีการตัดสินใจใช้โครงสร้างการบริหารงานที่มีอยู่เดิมในการบริหารงานแทนที่จะออกแบบโครงสร้างใหม่

นอกจาก UNESCO จะให้ความสนใจกับการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทยแล้วก็ยังมี การกระจายไปศึกษาลักษณะเดียวกันในประเทศใกล้เคียงอีกด้วย โดยร่วมมือจากสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา (International Institute for Educational Planning: IIEP) และใช้การศึกษาของ Ziderman (1999) มาสร้างเป็นต้นแบบนำไปประยุกต์การศึกษาของ Kim และ Lee (2003) ที่ศึกษาประเทศเกาหลี Kitae และคณะ (2003) ศึกษาประเทศฟิลิปปินส์ Shen และ Li (2003) ศึกษาประเทศจีน และงานของ Yue Ping (2003) ศึกษาในฮ่องกง และสุดท้ายในรายงานวิจัยของ Ziderman (2004) จึงเป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งหมดที่ เกี่ยวข้องกับการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาจากทั้ง 5 ประเทศ โดยงานทั้งหมดเก็บข้อมูลในช่วงปี ค.ศ. 2001 ถึง 2003

จากรายงานสรุปการศึกษาของ Ziderman (2004) พบว่า ประเทศในเอเชียแปซิฟิกกำลังประสบกับ อุปสงค์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในด้านการศึกษา แต่กลับมีข้อจำกัดทั้งทางด้านงบประมาณและระบบของการศึกษา ทางแก้ไขของแต่ละประเทศ ก็คือ การให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่ประชาชน จากการศึกษาของ Ziderman พบความแตกต่างในการดำเนินงานด้านการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในแต่ละประเทศว่ามีหลายรูปแบบ เริ่มจาก ประเทศจีน ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 มีการดำเนินงานในสองลักษณะควบคู่กันไปคือแบบแรกได้รับการสนับสนุน จากรัฐบาลในขณะที่อีกรูปแบบหนึ่งดำเนินงานแบบพาณิชย์ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันค่อนข้างมากแต่มีอัตราการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่จากระยะเวลาชำระหนี้สั้นเพียง 4 ปีจึงทำให้ผู้กู้มีภาระค่อนข้างสูง ส่วนเขตปกครอง พิเศษฮ่องกง ระบบการให้กู้ยืมมีความเก่าแก่ที่สุดในบรรดา 5 ประเทศ ใช้วิธีการดำเนินงานจากส่วนกลาง มีการให้ ทุนการศึกษาและการให้เงินกู้เพื่อการศึกษาแก่นักเรียนทั้งที่ฐานะยากจนและไม่ยากจน และพิจารณาเงินกู้ตามหลัก ความมีประสิทธิภาพและความเพียงพอแตกต่างกันไปตามแต่ละคำขอของผู้กู้ จำนวนเงินที่อนุมัติให้กู้ยืมจึงมีการปรับ ให้สอดคล้องกับความต้องการ การปรับปรับนี้ เป็นผลมาจากการสำรวจค่าใช้จ่ายของนักเรียนและดัชนีของค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ ของการศึกษา

ทางด้านประเทศสาธารณรัฐเกาหลี พบว่า มีผู้ให้บริการที่หลากหลายกระจายกันไปตามกลุ่มเป้าหมายที่ แตกต่างกันโดยส่วนใหญ่มีเป้าหมายที่เน้นเพื่อการพาณิชย์ เงินกู้ที่ให้ครอบคลุมค่าเล่าเรียนแต่ไม่รวมถึงค่าใช้จ่าย ในการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้มีฐานะยากจน ส่วนจุดเด่นของประเทศเกาหลีคืองบประมาณนั้นไม่ได้ จัดสรรมาจากรัฐบาลแต่กลับถูกวางระบบโดยธนาคารพาณิชย์ระยะเวลาชำระหนี้โดยทั่วไป คือ 4 ปี ส่วนในประเทศ ฟิลิปปินส์ รูปแบบของการดำเนินการมีขนาดเล็กมากและขาดการวางแผนที่มีความชัดเจน ในส่วนของประเทศไทย เพิ่งมีการก่อตั้งกองทุนฯ มาได้ไม่นาน มีการสนับสนุนเงินจากภาครัฐเป็นจำนวนมากทำให้สามารถให้บริการได้ ในวงกว้าง และครอบคลุมการศึกษาทั้งในระดับมัธยมปลายและอุดมศึกษาโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่มีฐานะทาง การเงินไม่ค่อยดี

จากการจัดการที่แตกต่างกันเพื่อปรับให้เข้ากับสภาพสังคมในแต่ละประเทศ ทำให้กองทุนกู้ยืมในประเทศไทย ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นในการศึกษาในเชิงวิชาการอย่างต่อเนื่อง (Chapman et al, 2010; Chantavanich, 1999; Cresswell, 1999; Praphamontripong, 2010; Zinderman 1999, 2003, 2004) รวมถึงมีการศึกษาวิจัย เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นจำนวนมาก การวิจัยต่างก็มีประเด็นในการศึกษาที่แตกต่างและใช้วิธี การศึกษาที่มีความแตกต่างกันไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะรวบรวมงานศึกษาวิจัยในประเทศไทยทั้งหมดนำมา วิเคราะห์จัดระบบความรู้เสียใหม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-Analysis) ที่ใช้การสังเคราะห์งานวิจัยที่ ศึกษาในประเด็นเดียวกันหลาย ๆ เรื่องในอดีตมาเป็นขอบเขตของการศึกษา เพื่อให้เห็นภาพรวมของประเด็นต่าง ๆ ที่มีการศึกษาไปแล้วว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่ถูกเน้นความสำคัญเป็นพิเศษถูกนำมาศึกษาอยู่บ่อยครั้ง หรือประเด็นใด

ที่ไม่ค่อยมีผู้สนใจศึกษามากนัก รวมถึงวิธีวิทยากการวิจัยที่ถูกนำมาศึกษาในเรื่องกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาด้วย เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาเรื่องเหล่านี้ในลำดับถัดไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประเด็นในการวิจัยเรื่องกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทยที่มีการดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2540 จนถึง พ.ศ. 2553
2. เพื่อศึกษาลักษณะงานวิจัยเรื่องกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศไทยที่มีการดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2540 จนถึง พ.ศ. 2553

3. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์หรืออภิธาน (Meta-Analysis) จากเอกสารประเภทงานวิจัย โดยเป็นงานวิจัยของอาจารย์ในสถาบันการศึกษาและงานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาที่เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึง พ.ศ. 2553 (งานวิจัยในปี พ.ศ. 2554 ยังไม่ปรากฏในฐานข้อมูล) ใช้วิธีสืบค้นจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ในประเทศไทย (Thai Digital Collection) ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 พบงานวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 117 เรื่อง เมื่อนำมาตรวจสอบข้อมูลเพื่อคัดกรองงานวิจัยประเภทสารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ และปัญหาพิเศษออกเนื่องจากไม่ได้อยู่ในขอบเขตของงานวิจัยจึงพบงานวิจัยตามคุณลักษณะที่ต้องการมีจำนวนทั้งสิ้น 64 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยสร้างตารางการวิเคราะห์จากรูปแบบของคุณลักษณะการวิจัยโดยแยกข้อมูลเป็นประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วยประเภทของงานวิจัย สาขาวิชา รูปแบบของวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่ม เครื่องมือ และวิธีวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นจึงเริ่มอ่านงานวิจัยแต่ละชิ้นแล้ววิเคราะห์เพื่อจำแนกความแตกต่างในแต่ละประเด็นอย่างละเอียด

วิธีการวิเคราะห์ ผู้วิจัยแยกประเด็นในการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ โดยแยกวิเคราะห์ตามองค์ประกอบในประเด็น คือ ส่วนที่หนึ่งด้านเนื้อหา วิเคราะห์จากวัตถุประสงค์การวิจัยเทียบกับนิยามศัพท์ปฏิบัติการ ส่วนที่สองวิเคราะห์ด้านคุณลักษณะงานวิจัย จากนั้นจึงนำมาเขียนสรุปผลเพื่อนำเสนอในเชิงพรรณนา

4. ผลการวิจัย

จากการอ่านงานวิจัยทั้งหมดและทำการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ สามารถแยกผลการวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 ด้านประเด็นในการศึกษา

เมื่อรวบรวมองค์ประกอบของเนื้อหาจากการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของงานวิจัยทั้ง 64 เรื่อง มีวัตถุประสงค์รวมทั้งสิ้นจำนวน 160 ข้อ สามารถแตกออกเป็น 19 ประเด็นย่อย และงานวิจัยแต่ละเรื่องจะศึกษามากกว่า 1 ประเด็น เมื่อประมวลผลแล้ว พบว่า ประเด็นที่นิยมศึกษามากที่สุด คือ การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกองทุน มีจำนวน 28 เรื่อง (17.5%) รองลงมาอันดับที่สอง คือ การดำเนินงานของกองทุนฯ กระบวนการทำงาน รวมถึงนโยบาย การบริหารงาน และการจัดการของ กยศ. จำนวน 27 เรื่อง (17%) อันดับที่สาม คือ พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้กู้รวมถึงการปรับปรุงพฤติกรรมจำนวน 16 เรื่อง (10%) ถัดมาคือ การศึกษาข้อเสนอแนะ /

แนวทางการปรับปรุงกองทุนฯ จำนวน 15 เรื่อง (9.25%) การศึกษาเจตคติ / ความคิดเห็นต่อ กยศ. จำนวน 14 เรื่อง (8.75%) ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกู้ยืมจำนวน 14 เรื่อง (8.75%) ฐานะดั้งเดิม สถานภาพส่วนบุคคล หรือครอบครัวของผู้กู้ที่ส่งผลต่อการกู้ยืม จำนวน 9 เรื่อง (5.75%) เรื่องการชำระเงินคืนของผู้กู้ จำนวน 7 เรื่อง (4.25%) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ กยศ. จำนวน 7 เรื่อง (4.25%) ความต้องการ / อุปสงค์ในการกู้ยืมจำนวน 6 เรื่อง (3.75%) นอกจากนี้ ก็มีประเด็นอื่น ๆ เช่น การกระจายเงินกู้และความเสมอภาค ความพึงพอใจของผู้กู้ การศึกษาถึงผลกระทบ ความรู้ การพัฒนาระบบ ความพอเพียง การเปิดรับสื่อ ความยั่งยืน การให้บริการ และการศึกษาในภาพรวม

ตารางที่ 1: แสดงผลการวิเคราะห์ประเด็นในการศึกษา

อันดับ	ประเด็น	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ
1	ปัญหาและอุปสรรคของ กยศ.	28	17.50
2	การดำเนินงานของ กยศ.	27	17.00
3	พฤติกรรมค่าใช้จ่ายของผู้ร่วมถึงการปรับปรุงพฤติกรรม	16	10.00
4	ข้อเสนอแนะ / แนวทางการปรับปรุง กยศ.	15	9.25
5	การศึกษาเจตคติ / ความคิดเห็นต่อ กยศ.	14	8.75
6	ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกู้ยืม	14	8.75
7	ฐานะดั้งเดิม หรือครอบครัวของผู้กู้	9	5.75
8	การชำระเงินคืน	7	4.25
8	ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ กยศ.	7	4.25
9	ความต้องการ / อุปสงค์	6	3.75
10	การกระจายเงินกู้และความเสมอภาค	3	1.75
10	ความพึงพอใจของผู้กู้	3	1.75
10	ผลกระทบ	3	1.75
11	ความรู้	2	1.25
11	การพัฒนาระบบ	2	1.25
12	ความพอเพียง	1	0.75
12	การเปิดรับสื่อ	1	0.75
12	ความยั่งยืน	1	0.75
12	ภาพรวม	1	0.75
รวม		160	100.00

หมายเหตุ: การวิจัยแต่ละเรื่องมีการศึกษามากกว่า 1 ประเด็น

จากการวิเคราะห์พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของ กยศ. จะไปในทิศทางเดียวกัน แบ่งเป็นด้านต่าง ๆ คือ ปัญหาด้านผู้มีสิทธิกู้ยืม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านวงเงินที่ได้รับการจัดสรร ด้านข้อกำหนดเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ และด้านผู้ให้บริการ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงส่วนมากจะเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย คือ ควรมี การติดตามและตรวจสอบพฤติกรรมกรการใช้เงินของนักศึกษาเพื่อให้นำไปใช้ในด้านการศึกษาให้มากที่สุด รวมถึงควรมีการปลูกจิตสำนึกในการชำระหนี้คืนกับผู้กู้ด้วย

4.2 ด้านคุณลักษณะงานวิจัย

งานวิจัยทั้งหมด 64 ชิ้น เป็นงานวิจัยของสถาบันที่ไม่สังกัดภาควิชาจำนวน 11 เรื่อง (17%) ซึ่งส่วนมาก เน้นในเชิงการประเมินและติดตามผล กยศ. เป็นงานวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต จำนวน 52 เรื่อง (81.5%) และ ระดับดุษฎีบัณฑิตเพียง 1 เรื่อง (1.5%) งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีจำนวน 55 เรื่อง (86%) กระจายกันในหลายสาขาวิชา แต่ที่พบมากที่สุด คือ ในสาขาบริหารการศึกษา ส่วนงานวิจัยเชิงคุณภาพพบเพียง 3 เรื่อง (4.75%) โดยงานวิจัยที่ทำในเชิงคุณภาพนั้นอยู่ในสาขาปรัชญาและนิติศาสตร์ และงานวิจัยที่ใช้วิธีวิจัยแบบ ผสมผสาน มีจำนวน 6 เรื่อง (9.25%) กระจายไปในหลายสาขา คือ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ และการวิจัยการศึกษา

เมื่อกล่าวถึงสาขาวิชาที่มีการผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับ กยศ. มากที่สุดก็จะอยู่ในสาขาครุศาสตร์และ ศึกษาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ โดยอยู่ในสาขาบริหารการศึกษามากที่สุด จำนวน 13 เรื่อง (20%) วิจัยการศึกษา 3 เรื่อง (4.5%) ประเมินผลการศึกษา 1 เรื่อง การอุดมศึกษา 1 เรื่อง พัฒนศึกษา 1 เรื่อง นอกจากนั้น ก็มีการศึกษากระจาย กันไปในสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ 7 เรื่อง (11%) รัฐประศาสนศาสตร์ 6 เรื่อง (9.5%) สังคมสงเคราะห์ ศาสตร์ 4 เรื่อง (6.5%) สังคมศาสตร์ 2 เรื่อง และสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวนสาขาละ 1 เรื่อง คือ สาขาปรัชญา นิติศาสตร์ เคหการ คอมพิวเตอร์สารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษา จากงานวิจัยทั้งหมดสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน แบบที่พบมากที่สุด คือ วัตถุประสงค์เพื่อบรรยาย (Describe) มีจำนวน 44 เรื่อง (68.75%) อันดับที่สอง คือ วัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบ (Compare) จำนวน 13 เรื่อง (20.25%) และสุดท้าย คือ วัตถุประสงค์เพื่อทดสอบ (Test) มีจำนวน 7 เรื่อง (9%) เท่านั้น

ด้านกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยส่วนใหญ่เน้นการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้กู้เพียงอย่างเดียวเป็นหลัก มีจำนวน 28 เรื่อง (43.75%) รองลงมา คือ การเก็บข้อมูลของผู้กู้ประกอบกับกลุ่มผู้ปกครอง และกรรมการในสถานศึกษา จำนวน 15 เรื่อง (23.5%) เก็บข้อมูลของผู้กู้เพื่อเปรียบเทียบกับผู้ไม่กู้ จำนวน 4 เรื่อง (6.5%) นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูล จากกลุ่มครูอาจารย์ในสถานศึกษา หรือผู้ปกครอง เพียงอย่างเดียว จำนวน 13 เรื่อง (20.25%) ส่วนในด้านวิธี สุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการสุ่มตัวอย่างในหลายรูปแบบ คือ การสุ่มอย่างง่าย แบบโควต้า แบบแบ่งช่วงชั้น แบบเจาะจง และแบบหลายขั้นตอนในอัตราส่วนจำนวนที่พอ ๆ กัน ส่วนแบบที่ไม่ค่อยนิยมคือการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มที่พบเพียง 2 เรื่อง (3%) และการสุ่มแบบเป็นระบบที่พบเพียง 1 เรื่อง

ตารางที่ 2: แสดงผลการวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัย

รูปแบบ	ลักษณะ	จำนวน (64 เรื่อง)	ร้อยละ
รูปแบบการวิจัย	การวิจัยเชิงปริมาณ	55	86.00
	การวิจัยเชิงคุณภาพ	3	4.75
	การวิจัยแบบผสมผสาน	6	9.25
วัตถุประสงค์	เชิงบรรยาย	44	68.50
	เชิงเปรียบเทียบ	13	20.50
	เชิงทดสอบ	7	11.00
กลุ่มตัวอย่าง	ผู้รู้	28	43.75
	ผู้รู้เปรียบเทียบกับผู้ไม่รู้	4	6.25
	ผู้รู้และกรรมการผู้พิจารณา	15	23.50
	ผู้ปกครองและกรรมการผู้พิจารณา	13	20.25
	เอกสาร	4	6.25
เครื่องมือ	แบบสอบถาม	44	68.50
	แบบสอบถามร่วมกับการสัมภาษณ์	11	17.00
	วิเคราะห์เอกสาร	7	11.00
	สัมภาษณ์เจาะลึก	1	1.50
	การทดลองระบบโปรแกรม	1	1.50
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ใช้สถิติเชิงบรรยาย	20	31.25
	ใช้สถิติเชิงอนุมาน		
	เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย	22	34.25
	เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ 2 ตัวแปร	5	8.00
	เพื่อวิเคราะห์แนวโน้ม / การวิเคราะห์พหุนาม	15	23.25
ใช้การพรรณนาความ	2	3.25	

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ส่วนใหญ่ใช้เป็นแบบสอบถามเพียงอย่างเดียวทั้งแบบ Check List และแบบ Rating Scale มีจำนวน 44 เรื่อง (68.50%) ส่วนในงานวิจัยที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ทั้งผู้รู้ร่วมกับกลุ่มอื่นจะใช้การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามร่วมกับการสัมภาษณ์ มีจำนวน 11 เรื่อง (17%) นอกจากนั้นก็จะเป็นการศึกษาวิจัยจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 7 เรื่อง (11%) การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างเดียว 1 เรื่อง และการทดลองสร้างโปรแกรมระบบบริหารจัดการเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจำนวน 1 เรื่อง

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษางานวิจัยที่ทำในเชิงปริมาณ จำนวน 62 เรื่อง พบว่า ผู้ทำวิจัยนิยมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพียงอย่างเดียวเพื่อตอบคำถามการวิจัย มีจำนวน 20 ชิ้น (31.25%) คือ ใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อ

อธิบายข้อค้นพบเท่านั้น ส่วนงานวิจัยที่มีการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) มีจำนวน 42 เรื่อง (65.50%) พบว่างานวิจัยทำในระดับของการวิเคราะห์ตัวแปรที่ไม่มีความซับซ้อนมาก วิธีที่นิยมใช้มากที่สุด คือ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบบงานวิจัย จำนวน 22 เรื่อง (34.25%) ที่ใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าที่ (Independent Sample t-test) ร่วมกับการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า มีงานวิจัย จำนวน 5 เรื่อง (8%) ที่ใช้วิธีทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร สถิติที่ถูกเลือกมาใช้แปลผล คือ การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation Coefficient)

การศึกษาเรื่องกองทุนฯ ยังพบการวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่มีความซับซ้อนในจำนวนไม่มากนัก ซึ่งถูกใช้เพื่อการวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend) และการวิเคราะห์พหุนาม (Multivariate Analysis) มีจำนวน 15 เรื่อง (23.25%) ตัวอย่างเช่น งานของ จรูญศรี มาติลโกวิท (2544) และ โสภาวดี วิริยะลาภสกุล (2546) ที่ศึกษาถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ใช้การทดสอบอนุกรมเวลา (Time Series) การวัดความเหลื่อมล้ำโดยใช้เส้นโค้งลอเรนซ์ (Lorenz Curve) และสัมประสิทธิ์จินี (GINI Coefficient) การวัดความเป็นธรรมในการกระจายด้วยดัชนีคุซเนตส์ (Kuznets Index) รวมถึงการวิเคราะห์ด้วยดัชนีโอกาสในการเลือก (Selectivity Index) ในขณะที่งานวิจัยอีกกลุ่มหนึ่งก็มุ่งไปที่การศึกษาศึกษาถึงประสิทธิผลและความสำเร็จของกองทุน ใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) (รังษิยา อมาตยคง, 2544; สุรินทร์ บัวงาม, 2542) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) (ประพันธ์ ธรรมไชย, 2550) เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของกองทุนฯ นอกจากนั้น ก็ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการชำระเงินของ อมราตันประวัติ (2544) และ วรินศิริ รอดอยู่ (2549) ที่ใช้วิธีวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) ซึ่งโดยรวมแล้วมีงานวิจัยที่ใช้สถิติที่มีความซับซ้อนในการวิเคราะห์ที่อยู่บ้างแต่ก็ยังเป็นอัตราส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับงานวิจัยทั้งหมด

5. สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์สามารถเห็นภาพกว้างของการศึกษาเรื่องกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้อย่างชัดเจน จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ในด้านประเด็นการศึกษา พบว่า ประเด็นที่นิยมศึกษามากที่สุดมี 2 ประเด็นใกล้เคียงกัน คือ ปัญหาและอุปสรรคของ กยศ. และการดำเนินงานของ กยศ. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) ด้านลักษณะงานวิจัย พบว่า โดยภาพรวมงานวิจัยยังเน้นการศึกษาไปในเชิงปริมาณ โดยเน้นการเก็บข้อมูลจากผู้รู้ คือ นักศึกษาเป็นหลัก นอกจากนั้น จากสถานภาพงานวิจัย ยังพบว่า ประเด็นที่ศึกษายังคงมุ่งเน้นการศึกษาในด้านของปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะปัญหาด้านการดำเนินงานของกองทุน ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ziderman (1999) ที่กล่าวในเรื่องของการวางแผนกองทุนฯ ในประเทศไทยยังมีปัญหาอยู่โดยเฉพาะด้านแผนงานเกี่ยวกับการชำระเงินคืนของผู้กู้ ส่วนประเด็นที่น่าสนใจ ก็คือ มีงานศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้เงินของผู้กู้เป็นจำนวนมากเช่นกัน ซึ่งก็เป็นสัญญาณที่ดีในกรณีที่จะสามารถทำความเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อที่จะวางแผนให้เหมาะสม เช่นเดียวกับลักษณะของการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในฮ่องกงจากการศึกษาของ Yue Ping (2003) ที่มีการสำรวจดัชนีค่าใช้จ่ายเพื่อที่จะสามารถจัดสรรเงินให้อย่างเหมาะสมซึ่งจะส่งผลในด้านดีเกี่ยวกับการจัดสรรเงินทุนให้มีความเหมาะสมเป็นอย่างมาก ส่วนประเด็นที่เป็นเรื่องสำคัญแต่กลับพบว่ามีการให้ความสำคัญในการศึกษาน้อยมาก คือ การชำระเงินคืน ซึ่งหากมีการศึกษาในอนาคตก็ควรที่จะเน้นในประเด็นนี้มากขึ้น

เนื่องจากการศึกษาในระดับสูงนั้นมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (Praphamontripong, 2010) การละลายประเด็นปัญหาที่พบอาจส่งผลในระยะยาว

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้ผลจากการวิเคราะห์ งานวิจัยส่วนใหญ่มีข้อค้นพบในทิศทางเดียวกันว่า สิ่งที่ควรแก้ไข คือ ควรมีการติดตามและตรวจสอบพฤติกรรมการใช้เงินของนักศึกษาเพื่อให้นำไปใช้ในการศึกษาให้มากที่สุด รวมถึงควรมีการปลูกจิตสำนึกในการชำระหนี้คืนกับผู้กู้ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต จากการวิเคราะห์เรื่องของลักษณะงานวิจัยที่ใช้ศึกษา พบว่า งานวิจัยส่วนมากจะเน้นการศึกษาในเชิงปริมาณเป็นหลักแต่ใช้วิธีการวิเคราะห์ในระดับที่ไม่ซับซ้อนมากนัก พบว่า มีการใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความซับซ้อนเพียง 15 เรื่องเท่านั้น ประเด็นที่ศึกษาก็มีความใกล้เคียงกัน คือ ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ประสิทธิภาพและความสำเร็จของกองทุนฯ และปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้คืน ประการสุดท้าย งานวิจัยที่เป็นเชิงคุณภาพที่ศึกษาในเรื่องกองทุนฯ ในเชิงลึกยังมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบเป็นอัตราส่วนกับงานเชิงปริมาณ ดังนั้น ในอนาคตหากมีผู้สนใจศึกษาก็จะสามารถพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องนี้เพื่อส่งผลในด้านการพัฒนาสืบต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

- จรรยาตรี มาดิลกโกวิท. (2544). *การวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ ธรรมไชย. (2550). *ประสิทธิผลของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคเหนือของประเทศไทย*. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 4(8), 17-28.
- รังษิยา อมาตยคง. (2544). *องค์ประกอบขององค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรณิสรี รอดอยู่. (2549). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมาชำระหนี้ของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากรณีศึกษา ผู้กู้ยืมที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุรินทร์ บัวงาม. (2542). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในเขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โสภาวดี วิริยะลาภสกุล. (2546). *ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอันเนื่องมาจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อมรา ตันประวัต. (2544). *ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้โครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา: กรณีศึกษานิสิต นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- Chantavanich, S. (1999). *Analysis of the student loans scheme*. Report prepared for UNESCO Bangkok as part of Asian Development Bank Social Sector Program Loan, in the framework of the Education Management and Finance Study.
- Chapman, B., Lounkaewa, K., Polsiri, P., Sarachitti, R., Sitthipongpanich, T. (2010). Thailand's student loans fund: Interest rate subsidies and repayment burdens. *Economics of Education Review*, 29, 685-694.
- Cresswell, A.M. (1999). Educational finance in Thailand: A review and recommendations for improving allocative efficiency. Report prepared for UNESCO Bangkok as Part of Asian Development Bank Social Sector Program Loan, in the framework of the Education Management and Finance Study.
- Kim, A., Lee, Y. (2003). *Student loan schemes in the Republic of Korea: Review and recommendations*. Bangkok: IIEP; UNESCO Bangkok.
- Kitaev, I., Nadurata, T., Resurrection, V., Bernal, F. (2003). *Student loans in the Philippines: lessons from the past*. Bangkok: IIEP; UNESCO Bangkok.
- Praphamontripong, P. (2010). Public policy and the growth of private higher education in Thailand. *ASHE Higher Education Report*, 36(3), 77-90.
- Shen, H., Li, W. (2003). *A review of the student loans scheme in China*. Bangkok: IIEP; UNESCO Bangkok.
- Yue Ping, C. (2003). *The student loans scheme in Hong Kong*. Bangkok: IIEP; UNESCO Bangkok.
- Ziderman, A. (1999). *The student loans scheme in Thailand: A review and recommendations for efficient and equitable functioning of the scheme*. Report prepared for UNESCO Bangkok as Part of Asian Development Bank Social Sector Program Loan, in the framework of the Education Management and Finance Study.
- _____. (2003). *Student loans in Thailand: Are they effective, equitable, sustainable?.* Bangkok: IIEP; UNESCO Bangkok.
- _____. (2004). *Policy options for student loan schemes: Lessons from five Asian case studies*. Bangkok: IIEP; UNESCO Bangkok.